

Yvonne Zwaagstra

Onderzoekscoördinator Atlant

Bewoners praten mee:

De kracht van cliëntparticipatie
bij onderzoek.

korsakov
kenniscentrum

alles over korsakov

- ~~Expert op gebied van:~~
 - ~~Bewonersparticipatie~~
- ~~Eerste organisatie met een bewonersraad met mensen met het syndroom van Korsakov~~
- En toch: wil ik graag met jullie delen hoe we bij Atlant “ineens” een Bewoners Adviesraad Markenhof hadden en wat onze ervaringen zijn

Inhoud

- Participatief actieonderzoek
- Bewonersparticipatie
- Participatief actieonderzoek bewonersparticipatie
- Bewonersraad Onderzoek Markenhof
- Eerste bevindingen & geleerde lessen
- Bewoners Adviesraad Markenhof
- Vervolgplannen en reflectie

En verder

- Wat doe jij om de participatie van mensen met het syndroom van Korsakov te vergroten?
- Wat kun jij hierin vanaf morgen nog beter doen?
- Welke tips heb jij voor de Bewoners Adviesraad van Atlant?

Participatief Actieonderzoek

- Een vorm van wetenschappelijk praktijkgericht onderzoek.
- Opvatting van onderzoek als kennisontwikkeling door middel van veranderen: 'The best way to understand something is to try to change it.' (Kurt Lewin).
- Het is geen methode, maar een benadering van onderzoek waarin verschillende methoden en designs kunnen worden toegepast.
- Belanghebbenden zijn niet slechts 'afnemers' maar hebben een actief aandeel.

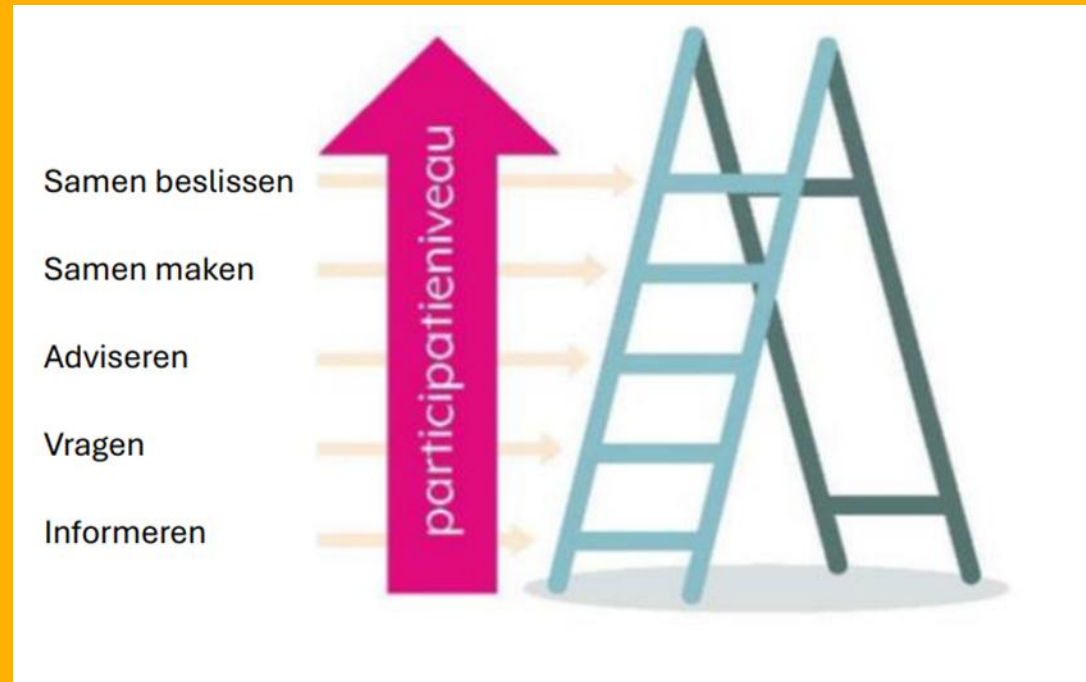
Patiëntenparticipatie wordt omschreven als **deelname** van patiënten(organisaties) aan onderzoek, beleid en kwaliteit van zorg **als partner naast** wetenschappers, beleidsmakers en professionals waarbij de unieke **ervaringsdeskundigheid** van patiënten(organisaties) wordt benut om de kwaliteit te vergroten (ZonMw, 2013). Bij **passieve** vormen van participatie informeren onderzoekers de patiënten over de stand van zaken of doen ze mee aan interviews of vragenlijsten. Bij **actieve** vormen van patiëntenparticipatie wordt de ervaringskennis ingezet in besluitvormingsprocessen, is er sprake van partnerschap in activiteiten en ligt de regie (ook) bij de patiënt (Dorgelo et al., 2013)

Participatief Actieonderzoek bewonersparticipatie

- Mijn collega Loes van Dusseldorp had een scholing participatief actieonderzoek gevolgd.
- Initiatief om de participatie van bewoners met Korsakov m.b.v. een PAO vergroten.
- Daarom projectgroep met deelonderzoeken voor: alle buurten, activiteitenplein, lokale cliëntenraad en onderzoek.
- Hoofddoel: ontwikkelen van een werkwijze c.q. interventies waarmee bewoners betrokken en ondersteund worden om (meer) te participeren in zaken omtrent hun dagelijks leven, beleid en onderzoek van de organisatie.

Maar eerst.....

Op welke manier participeren mensen met het syndroom van Korsakov op jouw werkplek (en hun woonplek)?

Wat vind je daarvan?

Terug naar.....

PAO bewoners- participatie onderzoek

- Veranderdoel onderzoek:
Bewoners hebben een (actieve) stem t.a.v. onderzoeksprojecten; bijvoorbeeld bij het idee, het testen van een vragenlijst en/of het borgen van de uitkomsten.

**Moeten bewoners meedenken
met onderzoek voor bewoners
van de Markenhof?**

Vervolgfragen + ruimte voor kort inhoudelijk notities

- Waarom wel/ niet?

- Zou jij zelf graag mee willen denken? Waarom wel/niet?

- Zo ja, doe je dat liever zoals nu in een één op één gesprek of liever samen met een groepje medebewoners?

- Eventueel: onderzoek doen we vaak naar dingen waar we tegenaan lopen of die we graag willen verbeteren. Waar zou jij graag iets aan willen verbeteren? Of: Wat zijn voor jou belangrijke onderwerpen?

Korte notities m.b.t. proces

- Tijdstip, duur en ruimte gesprek

- Wat viel op?

- Wat liep lekker?

- Wat ging niet zo goed?

- Wat een volgende keer anders doen?

- Overig

6 bewoners gesproken van 5 verschillende afdelingen

Vervolgfragen + ruimte voor kort inhoudelijk notities

- Waarom wel/ niet?

Ja: het gaat over ons (6)

- Zou jij zelf graag mee willen denken? Waarom wel/niet?

Ja (5), nee (1)

- Zo ja, doe je dat liever zoals nu in een één op één gesprek of liever samen met een groepje medebewoners?

In een groepje; kunnen we elkaar aanvullen (5), efficiënter voor jou (2)

- Eventueel: onderzoek doen we vaak naar dingen waar we tegenaan lopen of die we graag willen verbeteren. Waar zou jij graag iets aan willen verbeteren? Of: Wat zijn voor jou belangrijke onderwerpen?

Communicatie bewoners onderling (3), contact tussen bewoner en zorgmedewerker (2), balans belang individu versus belang groep (1), zelfstandigheid vergroten (1)

"Het gaat over ons. Alleen top down is niet goed, alleen bottom up ook niet. We moeten het samen doen."

Korte notities m.b.t. proces

- Tijdstip, duur en ruimte gesprek
15 minuten (4), 30 minuten (1), 45 minuten (1)
- Wat viel op?
Intuitief reageren (2), "vereerd voelen" (2)
- Wat liep lekker?
Openstaan voor gesprek (6), geprinte vraag gaf houvast (5), rustige omgeving (6)
- Wat ging niet zo goed?
Antwoorden zonder toelichting (4), geprinte vraag te lang (1)
- Wat een volgende keer anders doen?
Kortere zichtbare centrale vraag, vervolgvragen met concrete antwoordopties.
- Overig
Ieder mens moet voor zichzelf kunnen opkomen. Daarom is het wel belangrijk dat meerdere mensen mee kunnen denken.

BOM = Bewonersraad Onderzoek Markenhof

- 5 bijeenkomsten: juni – november
- Eén hoofdonderwerp per keer
- Start met een taartje
- Kiezen van een naam (Markenhof i.p.v. Korsakov),
- Werkafspraken: officiële vergaderruimte, naambordjes, agenda, rondvraag, verslag, actielijst)
- Perspectief bewoners op onderzoeken Eline, Wiltine en Loes besproken

Onderzoek autonomie en participatie (Eline Böhner)

- Vraag: Hoe belangrijk is het voor jullie om een bepaalde activiteit zelf uit te kunnen voeren?
- Werkvorm:
 - Gestart met drie foto's: elke foto besproken + op volgorde van belangrijkheid gelegd.
 - Vervolgens steeds één foto toegevoegd, deze besproken en ingevoegd in de foto's die er al lagen.
 - Per foto zowel autonomie als participatie besproken.

Door bewoners te betrekken bij mijn onderzoek naar participatie en autonomie, kon ik een realistischer beeld krijgen van hun behoeften en ervaringen, wat essentieel is voor het ontwikkelen van een toolkit

Eline Böhner,
ergotherapeut en promovenda

Onderzoek executieve functies (Wiltine Moerman)

- Op de whiteboards vier A4 `tjes met de categorieën van executieve functiestoornissen.
- Per categorie in gesprek:
 - herken je dit bij jezelf?
 - herken je dit bij medebewoners?
 - wat herken je, heb je voorbeelden?
 - hoe voelt het voor jezelf?
- Per categorie drie concrete voorbeelden om het gesprek waar nodig meer richting te geven.

Executieve functies

Moeite met opstarten

- Op bed blijven liggen
- In de stoel blijven zitten
- Zwijgen als je naast iemand zit

Moeite met flexibel zijn

- Alles iedere dag hetzelfde
- Onverwachte gebeurtenissen zijn niet fijn
- Niet mee willen met een onverwacht uitje

Moeite met jezelf afremmen

- Lijnen lukt niet
- Om iets kleins heel boos worden
- Ongepaste seksuele opmerkingen maken

Moeite met overzicht houden

- Je eigen dagplanning in gedachten houden en uitvoeren
- Overzicht hebben over je takenlijstje
- Hoofdrekenen

**Ik dacht na het gesprek met de BOM over mijn
onderzoek naar executieve functiestoornissen –
waarom heb ik dat niet eerder gedaan?**

Wiltine Moerman,
GZ psycholoog en promovenda

Onderzoek bewonersparticipatie (Loes van Dusseldorp)

- Werkvorm met stellingen:
 - Ik heb invloed op de activiteiten op mijn afdeling: ja/nee
 - Ik beslis mee wat er gegeten wordt op de afdeling: ja/nee
 - Ik bepaal zelf hoe mijn kamer is ingericht: ja/nee
 - Ik word betrokken bij keuzes of beslissingen die invloed hebben op mijn leven (1 – 10)
 - Ik voel mij gezien en gehoord (1 – 10)

Spannend, maar erg zinvol om van hen te horen hoe zij 'participatie' beleven en of zij onze verbeteractiviteiten vanuit het PAO-project herkennen. Het hield mij wel een spiegel voor.

Loes van Dusseldorp,
onderzoekscoördinator

Eerste bevindingen & geleerde lessen

- Alles zoveel mogelijk in overleg met de leden/bewoners = sleutel tot het succes?
- Officiële vergaderomgeving + vergaderstijl
- Eén hoofdagendapunt per keer
- Werkvorm met visuele ondersteuning helpt evenals concrete antwoordopties om uit te kiezen
- Koffie met wat lekkers

En toen... BOM werd BAM

- Van Bewonersraad Onderzoek Markenhof naar Bewoners Adviesraad Markenhof
- Behoefte aan onderwerpen ingebracht door medebewoners, daadwerkelijk iets bereiken, stem zijn voor medebewoners

Vervolgplannen

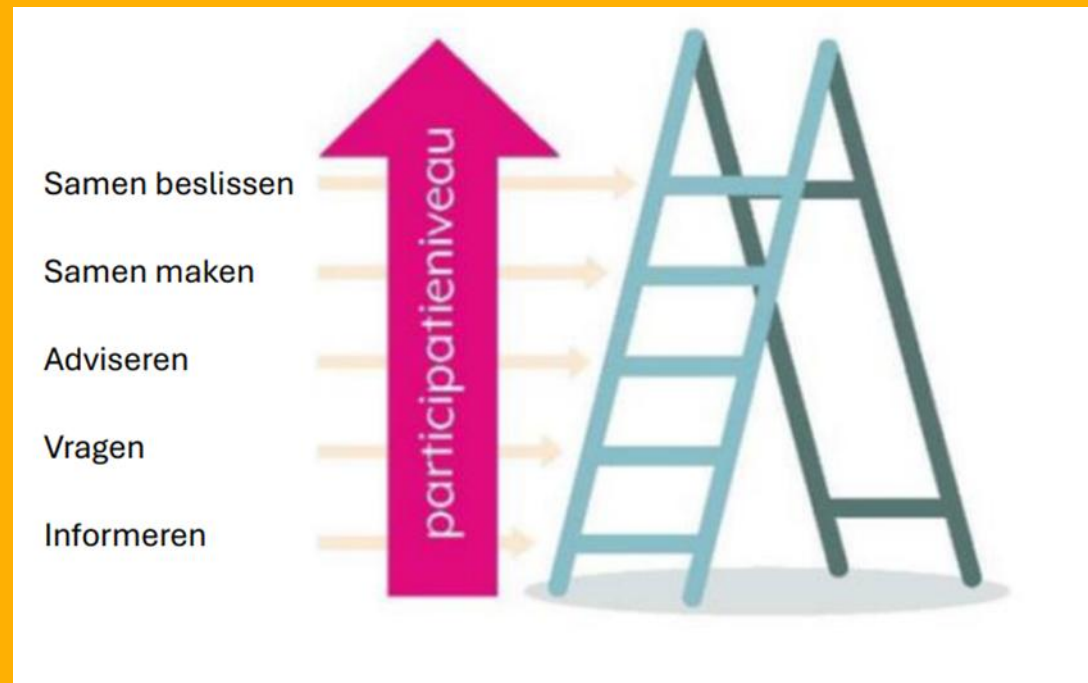
- Als BOM nu enige ervaring, als BAM opnieuw in de kinderschoenen
- Sociaal werker samen met mij voorzitter; meer tussentijdse afstemming met deelnemers + draagvlak voor besluiten
- Werkwijze en vorm voortdurend blijven afstemmen met de deelnemers

Vervolgplannen

- Open eindjes die we samen met de BAM gaan oppakken:
 - Samenstelling BAM, nu en in toekomst?
 - Verbinding met cliëntenraad
 - Proces onderwerpen op agenda
 - Verbinding met medebewoners en medewerkers
 - Invloed op onderwerpen koppelen aan participatieladder

Wat zou jij vanaf morgen anders willen doen zodat mensen met het syndroom van Korsakov meer kunnen participeren?

Heb jij nog tips voor de Bewoners Adviesraad Markenhof?

Een beetje zelfreflectie

- Zo veel mogelijk in overleg met bewoners: het vertraagt, maar is waardevol
- Ook als het heel anders verloopt dan verwacht levert het mooie inzichten op vanuit het perspectief van de bewoner
- De groepsdynamiek is soms best een uitdaging
- Ik ben nu nog alerter op het gelijkwaardig omgaan met bewoners
- Wie bepaalt de kaders? *Mogen ze meedenken? Of beslissen we samen?*

Ik werk sinds december 2005 bij Atlant.

En in november 2024 had ik voor het eerst een vergadering met bewoners en medewerkers samen. Hoe bijzonder is dat?

Yvonne Zwaagstra,
onderzoekscoördinator

“Ik vond het zo fijn, omdat we het samen deden.”

(deelnemer bewonersraad)

**Bedankt voor
jullie aandacht!**

Y.zwaagstra@atlant.nl

atlant